

50 **DOMINICA QUARTA**

mons autem & collis humiliatus decrescit. Quia nimirum in fide mediatoris dei & hominum, hominis Iesu Christi, & gentilitas plenitudinē gratiæ accepit, & Iudæa per errorem p̄fidia, hoc unde tumebat, perdidit. **Et erūt praua in directa, & aspera in uias planas.** Prava in directa fiunt, cum malorū corda per iniustitiā detorta, ad iustitiæ regulā dirigunt. Et aspera in uias planas mutantur, cū immites atque iracūdaē mentes, per infusionem supernæ gratiæ, ad lenitatē māsuēdudinis redeūt. Quā enim uerbū ueritatis ab iracunda mēte nō recipitur, quasi asperitas itineris gressum pergēntis repellit. Sed cum iracūda, p̄ acceptam māsuēdudinis gratiā, correptionis uel exhortationis uerbum recipit, ibi planam uiam p̄dicator inuenit, ubi prius pro asperitate itineris pergere, id est, p̄dicacionis gressum ponere nō ualebat. **Et uidebit omnis caro salutare dei.** Quia oīs caro accipit oīs homo, salutare dei, uidelicet Christum, in hac uita omnis homo uidere nō potuit. Vbi ergo in hac sententia propheta prophetiæ oculū nisi ad extremum iudicij diē tendit, ubi cum apertis cælis, ministrantibus angelis, consedentibus apostolis, in sede maiestatis suæ Christus apparuerit, oīs hunc & electi & reprobi pariter uidebūt, ut & iusti de munere retributionis sine fine gaudeant, & iniusti in ultione supplicij in perpetuum gemant.

DOMINICA QUARTA

Aduentus. Iohannis .I.

In illo tempore: Miserunt Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes & leuitas ad Iohannē, ut interrogarent eū, tu quis es? Et rel.

POtest mouere ad inuestigandū, quare Iudei ab Hierosolymis sacerdotes & leuitas mittentes ad Iohannē, tam solliciti & studiosi reuererēt eum, dicētes, tu quis es? Sed ad hęc facilis & uera patet responsio, quia uulgata res erat apud Iudæos i frequē ratione legis, ut illud Moy

Deut. 18

si: **Prophetā suscitabit uobis deus de fratribus uestris, tanquam me, ipsum audietis, iuxta oīa q̄ locutus fuerit uobis.** Et ex oraculis prophetarū manifestatū, qd̄ Ch̄rus esset mūdū uētur⁹, & nouā doctrinā p̄dicatur⁹: & ideo q̄ audierāt Iohā nē p̄ reuissionē angelicā de sene p̄re & sterili matre esse natū: audierāt in eius natiuitate linguā patris solutā, uidebātq; iuuenē deserta sectantē, & inauditā prius p̄nitentiā in remissionē peccatorū, uel doctrinā p̄dicantē, mirā abstinentiā conseruantē, baptisimū quoq; nō solū docentē, sed etiā dantē: æstimaerūt apud semetipsos, qd̄ ipse esset Ch̄rus, q̄ eis fuerat p̄missus: et ideo miserūt ab Hierosolymis sacerdotes et leuitas ad Iohannē, ut interrogarēt eū, [tu qs es?]

Qd̄ em̄ hac suspicione p̄moti, ad eū interrogandū miserint, alius euāgelista Lucas. s. manifeste declarat, dicēs: Existimāte aut̄ populo, & cogitātibus omnibus in eordibus suis de Iohāne, ne forte ipse esset **Christus.**

Luc. 9

Miserūt ab Hierosolymis sacerdotes & leuitas, ut interrogarēt eū, tu quis es? Sed ueritas p̄tco qd̄ de se dicat, audiamus. **Et cōfessus est,**

7 non negauit. 7 cōfessus est quia nō sum ego Christus. Si quæras qd cōfessus est, & qd nō negauit, cōfessus est qd nō erat, non negauit qd erat. **Cōfessus est se nō esse Christum, sed non negauit se præcursorem Christi.** Cōfessus est se non esse iudicē, sed nō negauit præconē se esse iudicis. **Cōfessus est nō se esse spōsum, sed se nō negauit amicū sponsi.** Cōfessus est non se esse uerbum, nō se negauit esse uocem. **Eligit em̄ solide subsistere in se, ne humana opinione in aniter raperetur super se.** Magis em̄ uoluit humilis inter mēbra Christi numerari, quàm eius nomē immerit° usurpare, & ab ipso corpore Christi abscindi. **Quia cū eū magnū alij putarēt, ipse paruū se æstimauit.** Alijs em̄ magna de se æstimātibus, ipse de se minima sensit, cōseruans illud quod scriptura dicit: **Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & corā deo inuenies gratiam.** **Et interrogauerūt eum, Quid ergo? Elias es tu? qui dicit, nō sum.** Et de persona ideo Iohannem interrogabant, quia in oraculo

Malac. 4. Malachia, ppheta, Elig aduentum promissum habebat, dño dicente: **Ecce ego mittā uobis Eliā Thesbiten, qui cōuertet corda patrū in filios, & corda filiorū ad patres eorū.** Sed quod defecūdo aduētū dñi prædictū erat, illi de primo dictū arbitantes, cōfidente Iohāne, quod nō esset Christus, interrogauerunt eum, dicētes: [**Quid ergo? Elias es tu? qui dicit, nō sum.**] **Ex cuius responsione nō parua nobis quæstio orit, si aliam euāgelij lectionē ad memoriā reducamus.**

Mat. 17. Legimus em̄ alibi, quod requisitus dñs à discipulis de aduētū Eliæ, respōdit: **Eliā iam uenit, & nō cognouerunt eum, sed fecerunt in eum quæcunq; uoluerūt.** **Et si uultis scire, Iohānes ipse est Eliā.** **Cum ergo do**

minus dicat, Iohānes ipse est **Elias**, q̄re Iohānes inter
 rogatus dicit, nō sum **Elias**: Nihil magis dissonum ui
 deri potest, quā esse, & nō sum. Nunquid aliud ue
 ritas sentit, & aliud p̄cursor & p̄pheta ueritatis: Nun
 quid aliud iudex nūciat, & aliud p̄co clamat: non.
An simul Elias & Iohannes esse poterat: Sed utrunq̄
 quō uerum sit, cito cognoscimus, si uerba angeli, qui
 bus ad Zachariā locutus est, cum Iohannē nasciturū
 p̄diceret, ad memoriā reducamus. Ait em̄ inter ca
 tera: Ipse p̄gibit ante illum in spū & uirtute **Eliæ**. Ex
 quibus uerbis ostendit, quia Iohannes in p̄sona **Eli**
as non erat, in spū autem **Elias** erat. Quia sicut **Elias**
 aduentum dñi secundum p̄cessurus est, qñ uentu
 rus est iudicare mundum, sic Iohannes aduētum dñi
 primum p̄cessit, quando uenit redimere mūdum.
Et sicut ille p̄co futurus est iudicis, ita iste p̄cur
 sor factus est redēptoris. **Et** ideo quod dñs dicit de
 spiritu, hoc Iohānes denegat de p̄sona. **Et** quod Ioh
 hannes de p̄sona negat, hoc dominus de spiritu af
 firmat. Quāuis igitur tempore fuissent diuisi, tamen
 spiritu fuerūt uniti. **Et** quia dominus spiritalibus di
 scipulis loquebatur, quibus datum erat nosse myste
 rium regni dei, dignum erat ut spiritalē de Iohan
 ne sentētiā proferret, dicens: Iohannes ipse est **Eli**
as. Iohannes uero requisitus à Iudæis, qui tantum li
 teram, non autem spiritum, pensare nouerant, dignū
 fuit ut non de spiritu, sed de sua p̄sona diceret:] nō
 sum **Elias**.] Dentq̄ si quis amborum p̄conum acti
 onē diligenter inspiciat, unum eūdemq̄ spiritum, in
 utrisq̄ operatū, intelligit. **Elias** nanq̄ in deserto fuit,
 similiter & Iohānes. **Elias** quadraginta diebus & no
 ctibus ieiunauit, & Iohannes inauditam prius absti

Zuc. r.

nentiam tenuit: quia locustas & mel syluestre comedit. **Elias** zonam pelliceā habuit circa lūbos, similiter & **Iohānes**: **Elias** Iordanē fluuiū pallio diuisit, & **Iohannes** in Iordane fluuiio baptizauit: **Elias** perfectionē ab **Achab** rege & impiissima regina **Iezabel** passus est, & **Iohannes** ab **Herode** ppter **Herodiam** capite truncatus est. **Propheta es tu et respondit: nō**. Ideo autē **Iohannes** pphetam se esse negauit, quia plusquā prophetā se esse intellexit. **Propheta** em̄ officium est uentura prædicere, non autē demonstrare. Ergo **Iohānes** plusquam ppheta fuit, quia eū quem uentura prædixit, etiam uenisse digito demonstrauit, dicens: **Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccatā mūdi. Sed sacerdotes & leuitæ**, qui ad **Iohannē** missi fuerāt, adhuc diligētius q̄s sit inquirunt, dicētes: **Quis ergo es, ut responsum demus his qui miserunt nos? quid dicis de te ipso? Sed ille qui se Christū negauerat, qui se neq; Eliam neq; pphetam esse dixerat, qd de se sentiat, aperit cum subiungit: Ego uox clamantis in deserto.** Pulchre se **Iohannes** uocē dixit, quia uerbum præibat. In humana em̄ locutione uox præcedit, & postmodum uerbum sequitur: quia non poterit uerbum formari, nisi prius uox sonuerit. Recte ergo **Iohannes** se uocem fateatur, quia uerbum præibat, illud. s. de quo **Iohannes** **Euangelista** dicit: **In principio erat uerbū, & uerbum erat apud deū, & deus erat uerbum. Et iterum, Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Ne enim dñō** apparet humana cæcitas in eius claritate subito offenderet, missus est **Iohānes** ante dominū quasi lucerna ante solem, uox ante uerbum, præco ante iudicem, ut. s. per eius prædicationē corda hominū ad

ADVENTVS.

videndū deū prępararentur, sicut p Iohannē Euan-
gelistam dictum est: Fuit homo missus à deo, cui no-
men Iohannes erat. Hic uenit in testimoniū, ut testi-
moniū phiberet de lumine, ut oēs crederent per illū.
Non erat ille lux, sed ut testimoniū perhiberet de lu-
mine. Clamabat ergo Iohānes in deserto. i. in Iudæo-
rum populo. Quia em̄ desertum dī derelictum, recte
deserti nomine Iudæorū censetur populus, q̄ derelin-
quens dñm, derelictus est ab eo, sicut eis alibi dñs ex-
probrat, dicens: Ecce relinquet uobis domus uestra
deserta. In hoc ergo deserto Iohānes clamabat, cum
peccantibus pœnitentiā prędicabat, dicens: Genimi-
na uiperarū, quis ostēdit uobis fugere à uentura iraf
facite ergo fructus dignos pœnitentię. Sed adhuc qd
clamauerit, audiamus: Dirigite viā dñi, sicut dicit
Isaias propheta. Via em̄ dñi ad cor dirigitur, cū
ad pręcepta dei audienda cor humiliter inclinatur.
Aliter, uia dñi ad cor dirigitur, cum bonū quod cor
intelligit, manus operat. Sed doct̄or quilibet in ex-
emplo Iohannis dirigit uiam dñi, quando declinare
à malo, & facere bonū persuadet, ut uidelicet mūda-
to aditu cordis, illū habitat orē habere possit qui di-
cit: Ecce ego sto ad ostium & pulso. Si quis aperuerit
mihi, intrabo ad illū, & cœnabo cū illo, & ille mecū.
Taliter igitur nobis uia domini pręparantibus, Ie-
sus ad cor nostrum per fidē uenire dignabitur, sicut
ipse ait in euāgelio: Si quis diligit me, sermonē me-
um seruabit, & pater meus diligit eum, & ad eum ue-
niemus, & mansionem apud eū faciemus. Vnde per
Psalmistam prędicatoribus dicitur: Ite facite ei, qui
ascendit super occasum. dominus nomen illi. Sed
q̄ a sacerdotes & leuitę magis reprehēdi studio,

Luce. 13

Luce. 11

Apoc. 3

Iohan. 14

Psalm. 67

q̄ discendi uoto Iohannem interrogabant, tacite Eu-
 angelista manifestare curauit, cum adiunxit: **Et qui
 missi fuerāt, erant ex pharisæis.** Ac si diceret: illi
 Iohannē de suis actibus requirebant, qui magis sole-
 bant doctrinam inuidere, q̄ imitari. **Et interroga-
 uerunt eum, & dixerunt ei.** Sed hi qui missi fuerāt,
 quia de persona responsum acceperāt, etiam de mini-
 sterio inquisitionē faciebant, dicentes: **Quid ergo
 baptizas, si tu nō es Christus, neque Elias,
 neq; propheta?** Ac si dicerēt: Cuius autoritatis es,
 ut nouam doctrinā audeas docere, & inauditū prius
 hoībus baptismum dare, cum tu nō sis Christus, neq;
 Elias neq; p̄pheta? Et quia sc̄dm apostoli Petri sen-
 tentiā, parati semper esse debemus, ad reddendam ra-
 tionē om̄i poscenti, de ea q̄ in nobis est fide, percon-
 ratus Iohānes cur baptizaret, respōdit, dicens: **Ego
 baptizo in aqua.** Vbi notandū, quia in aqua se bap-
 tizare dixit, non in spiritu: quia corpora abluebat,
 sed p̄tā non dimittebat. De quo scriptum est: Erat
 Iohannes in deserto p̄dicans baptismū p̄nitentiæ.
**Et iterum: Iohānes baptizauit aqua, uos autē bap-
 tizabimini spū sancto.** Quare ergo baptizabat, si p̄tā
 non dimittebat? Nunquid per hoc eius baptismū ua-
 cum uidebatur? Nō. Nimirū ut p̄cursoris suæ or-
 dinem seruans, qui nasciturus Christum nascēdo p̄-
 uenerat, baptizaturus quoq; in spū baptizans in aqua bap-
 tizant, quia per exterius ministeriū baptizatorū corpo-
 ra in aqua intingūt, sed ille solus in spiritu baptizat,
 qui per sp̄m sanctum p̄tā dimittit. De quo uoce pa-
 tris ad eundem Iohannem dictum est: Super quem
 uideris sp̄m sanctū descendentē quasi columbam, &

v. Petri. 3.

Marc. 1.

Actuū. 1.

manentē super eū, hic est qui baptizat in spiritu sc̄to. Et sicut uerbum prædicando præibat, ita suum baptisum in quo peccata non soluebantur, illius uerū baptismum præueiret, in quo peccata relaxarent. Vnde secundum alium euangelistam, uidelicet **Matth. 3.** um, bene respondisse Iohannes dicitur: **Ego quidem aqua baptizo uos in pœnitentiâ, & post pusillum adiecit: Ipse uos baptizabit in spū sancto & igni. Ignis em̄ nomine spiritus sc̄tus designat. De quo saluator ait: Ignem ueni mittere in terrā, & quid uolo nisi ut** **Lucę. 12.**

Nec putandū est baptismū Iohānis parā profuisse hoībus, qui etsi peccata non dimittebat, omnes tamē qui ab illo baptizabantur, sub peccati uinculo cōstrictos esse sentiebat. Et ideo redēptorem nostrū & mundatorē, mox ubi apparuisset, qui peccata dimittere posset, querere necesse habebant. De quo uoce præcursoris sui adhuc subditur: **Medius aut̄ uestrum stetit, quē uos nō scitis. Medium autem hic dñm Iesum Christum dicit, qui dum sit excelsus super omnia, ex Iudæis carnem assumens, inter hoīes conuersari dignatus est, sicut ipse ait discipulis: **Ego autē in medio uestrum sum, sicut qui ministrat. Quē medium stetit, nō autem cognitum esse dicit: quia per humanitatē hominibus uel Iudæis uisibilis apparuit, sed plurimis per diuinitatem incognitus māsit. Vnde Iohannes Euangelista dicit: In ppria uenit, & sui eū non receperūt. De quo adhuc subditur: **Ipse est qui post me uenturus est, qui ante me factus est,** quod est dicere, post me uenturus est, quia post me natus est: post me prædicare incipiet, sed ante me factus est. i. mihi dignitate prælatus. i. antepositus, **Quod aut̄ ait, ante me factus est, ad excellentiā******

Johan. 3.

dignitatis pertinet, cuius plationis causas idē Iohannes alibi aperit, dicens: q̄a prior me erat. **A**chi diceret. Inde me post natus superat, q̄a natiuitatis sug tēpora eum non coangustāt. **Q**m̄ qui post me natus est de matre sine patre, ante oēm creaturā, sine ullo initio, genitus est ex patre sine matre. **D**e q̄ alibi ipse Iohannes ait: **M**e oportet minui, illū autē crescere. In cuius cōparationis magnitudine, quā se parū credat, manifestat, adiungēs: **Cuius nō sum dignus vt solyam eius corrigiā calceamenti.** **V**bi cōsiderandum est, q̄a cum magna sit Iohānis sanctitas, nō minor eius declaratur humilitas. **C**um em̄ tantę sanctitatis esset, ut à turbis Christus esse putaret, tantę humilitatis fuit, ut ad soluendā eius corrigiā calceamenti indignum se iudicaret. **S**i spiritālē sensum sequamur, est in corrigia calceamenti, ligatura mysterij. **C**alceamentū quippe ex mortuo fit animāti. **Q**uia em̄ calceamentū pedes munire solet, recte per calceamentum dñi, eius humanitatis incarnatio designatur. **Q**m̄ cū inuisibilis deus in hoīe, quem assumpsit, nobis uisibilis apparuit, q̄si calceata diuinitas ad nos uenit, sicut ipse per Psalmistā dicit: **I**n Idumāam extendā calceamentū meū. **I**dumāa autē, quæ sanguinea interpretatur, significat gētilem populū, qui uarijs facinoribus peccatorum erat sanguinolentus. **Q**uasi em̄ dñs in Idumāā calceamentum extendit, q̄n̄ per incarnationis suæ mysteriū gentibus se manifestauit. **S**ed eius corrigiam calceamenti Iohānes soluere non p̄sumpsit, quia incarnationis eius secretū, qualiter opumbrate spiritu sancto uirgo conceperit, nec ipse perscrutari p̄sumpsit, qui eum in carne ueniētem etiā digito demonstrauit. **A**lta em̄ et inscrutabilia sunt sacramēta

Psalm. 59.

diuinitatis, ne ea mortalū quis q̄ discutere potest, sicut per prophetam dicitur: Generationē illius quis enarrabit: Huius inscrutabilem pfunditatē considerabat Paulus apostolus, cū dicebat: O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ dei, q̄ incomprehensibilia sunt iudicia eius, & quā inuestigabiles uia eius: Quis em̄ cognouit sensum dñi: aut q̄s cōsiliarius ei⁹ fuit: Et Psalmista: Quā magnificata sunt opera tua dñe: Est quoq; & in corrigia calceamēti aliud, quod considerari subtiliter potest. Consuetudo enim fuit apud ueteres, ut si quis uxorem fratris defuncti accipere noller, ille eius corrigiam calceamenti solueret, q̄ ad hanc p̄pinq̄uitatis iure sponsus accederet, & ob hanc causam illius domus, discalceati domus appellaret̄ in Israel, sicut exēplo Ruth Moabitiidis discimus. Christus autē inter homines sanctæ ecclesiæ sponsus apparuit, sicut per Psalmā dicitur: Tanquā sponsus procedens de thalamo suo. Et idē Iohannes: Qui habet sponsam, sponsus est. Amicus uero sponsi, q̄ stat & audit eum, gaudio gaudet propter uocem sponsi. Vnde & ipse dñs ait in euangelio: Nunquid possunt filij sponsi ieiunare, quā diu cum illis est sp̄s⁹: Cū autē miræ sanctitatis Iohānem homines cernerent, cum hunc Christum putarent, quasi sanctæ ecclesiæ sp̄sum credere uolebant, sicut de eo dñs ait: Vos uenistis ad Iohannem, & uoluistis exultare in nomine eius. Sed Iohānes ad corrigiā calceamenti soluendā indignum se dicit, q̄ cum se Christum, quod usurpatur, esse negauit, sponsi nomē immeritus non usurpauit, ac p̄ hoc se esse sp̄sum sanctę ecclesię, negauit. Ac si diceret: Nō sum ego sp̄s⁹, sed amicus sp̄si. **Hæc in Berbania facta sunt trans Jordanē, ubi**

Isaie. 40

Roma. 11

Psalm. 90

Psalm. 18.
Iohan. 3.

Matth. 9.

erat **Johannes baptizans**. **Bethanias** duas esse legimus: est namq; Bethania in latere mōtis Oliueti, ubi dominus Lazarum suscitauit, ipsa est & Bethphage, Est & alia Bethania trans Iordanem, ubi erat Iohannes baptizans, & ubi hæc facta fuisse referuntur. De qua idem Iohannes Euangelista commemorat, dicens: Erat Iohannes baptizans in Aenon iuxta Salim, eo quod essent ibi aquæ multæ. Spiritu aliter autem Bethania in nostra lingua domus obedientiæ interpretat. Pulchre ergo præcursor domini in Bethania (quæ domus obedientiæ interpretatur) baptizare dicitur, uti intelligat homines, quia si à peccato originali, quod per inobedientiam primi hominis contigit, absolui desiderat, submisso corpore, & credulo corde, baptismi sacramentū suscipere debet. Qm̄ sicut ait saluator alibi: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spū sancto, nō potest introire in regnū dei. Iordanis aut, descensus eorū interpretatur, quorū, nisi baptizatorū, quasi enim in Iordane baptizatur homines, quia ante ad baptismū ueniant, filij iræ & filij diaboli sunt. Sed cū in baptismū descendunt, descendētib; peccatis, filij pacis & filij dei per adoptionem ascendunt.

Johan. 3.

IN VIGILIIS NATI- uitatis domini. Matthæi .I.

In illo tempore: Cum esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph, antequā conuenirent, inuenta est in utero habens de spiritu sancto. Et reliqua.

Cum natiuitatē domini & saluatoris nostri Iesu Christi, qua æternus ante secula dei filius, ho-